

Zofia Wysokińska

Aspekty technologiczne konkurencyjności międzynarodowej Unii Europejskiej oraz Polski

1

1. Zmiany strukturalne w przemyśle Unii Europejskiej, USA i Japonii oraz ich wpływ na konkurencyjność gospodarki

W światowych obrotach handlowych dominują kraje wysoko rozwinięte gospodarczo. W latach 90. ich udział w tych obrotach przekroczył 72%, w tym ponad 40% przypadało na Europę Zachodnią (przy obniżaniu się jej udziału w latach 90.), ok. 12% na USA, ok. 10% na Japonię, której pozycja w obrotach światowych systematycznie poprawiała się. Na uwagę zasługuje również wysoki udział azjatyckich krajów nowo uprzemysłowionych przekraczający 13% w 1995 r. oraz całej Azji Południowo-Wschodniej, której udział w handlu światowym osiągnął w 1995 r. poziom ok. 19%. (Dla porównania w 1990 r. wyniósł on niecałe 13%.) Udział Europy Środkowej i Wschodniej nie przekroczył poziomu 2%, w tym Polski 0,5%, a Wspólnoty Niepodległych Państw - 2,5%.²

Z analizy tendencji w gospodarce światowej wynika, iż w obrotach handlowych znacząco wzrósł udział towarów przemysłowych kosztem paliw, rud żelaza i metali kolorowych oraz surowców rolnych i artykułów rolno-spożywczych.³ Wiąże się to z faktem, że w krajach najwyżej uprzemysłowionych do najbardziej dynamicznie rozwijających się dziedzin przemysłu należą sektory nowoczesne technologicznie, które cechują się równocześnie kreowaniem rosnącego popytu na rynku światowym.

W Unii Europejskiej w latach 1986-1993⁴ większość sektorów dóbr inwestycyjnych (z wyjątkiem sprzętu medycznego, chirurgicznego, telekomunikacyjnego, komputerowego oraz biurowego) osiągnęła niską stopę

¹ Dr hab. **Zofia Wysokińska**: Katedra Ekonomii Uniwersytetu Łódzkiego; ekspert w Ministerstwie Gospodarki i Komitecie Integracji Europejskiej.

² *Handbook of International Trade and Development Statistics*, UN, New York, Geneva 1994; „*Monthly Bulletin of Statistics*”, UN, New York 1996.

³ Tamże.

⁴ Na podstawie „*Panorama of EC Industry*” 1994/1995, Brussels 1995.

wzrostu, sięgającą poniżej 3%. W większości sektorów produkujących dobra pośredniczące w procesie produkcji wystąpił średni (3-5%) bądź wysoki, liczący powyżej 5%, wzrost produkcji. W sektorze dóbr konsumpcyjnych na czołową pozycję z punktu widzenia stopy wzrostu wysunął się sektor farmaceutyków oraz produkcji wód mineralnych, soków i napojów bezalkoholowych.

Z rankingu sektorów przemysłu europejskiego (zestawionego pod względem stopy wzrostu produkcji) wynika, że do sektorów, w których zanotowano najsilniejszy wzrost produkcji należą sektory nowoczesne technologicznie, które cechują się jednocześnie rosnącym popytem na rynku światowym w ostatnich kilku latach. Wśród ośmiu sektorów, w których zanotowano najszybszy wzrost produkcji (powyżej 7%), dwa z nich, tzn. farmaceutyki oraz sprzęt medyczny i chirurgiczny, powiązane są z silnym wzrostem popytu w sektorze usług ochrony zdrowia. Inne dwa sektory, tj. produkcji sprzętu telekomunikacyjnego oraz komputerowego i biurowego, osiągają korzyści wynikające ze wzrostu popytu na usługi przemysłowe związane z „elektronizacją”. Kolejne trzy, tzn. sektor produkcji wyrobów z gumy, tworzyw sztucznych oraz wtórnej obróbki metali, zawdzięczają swój wzrost silnej ekspansji sektora sprzętu transportowego w badanym okresie. Z kolei intensywny wzrost w sektorze produkcji napojów bezalkoholowych jest związany ze zmianami preferencji konsumentów.

Stagnacja dotyka natomiast te sektory, w których nastąpiła istotna zmiana w gustach konsumentów związana z ochroną zdrowia (jak np. spadek spożycia napojów alkoholowych i tytoniu) lub z ochroną środowiska (zmniejszenie produkcji futer naturalnych) oraz te sektory, w których nastąpiło zajęcie dużych udziałów rynkowych przez zagranicznych konkurentów, np. sprzęt muzyczny, zegary i zegarki, zabawki i sprzęt sportowy.

W USA⁵ najwyższą dynamiką wzrostu (powyżej 5%) w latach 1986-1992 cechowały się sektory produkcji farmaceutyków, rowerów i motocykli, sprzętu kolejowego, przetwórstwo tworzyw sztucznych, podstawowych chemikaliów

⁵ *Industrial Structure Statistics 1994*, OECD, Paris 1996.

przemysłowych oraz wyrobów ceramicznych. Najniższą dynamikę wzrostu produkcji (poniżej 3%) zanotowano w sektorach: produkcji sprzętu telekomunikacyjnego, komputerowego i biurowego, produkcji detergentów, kosmetyków, mydła, perfum oraz wód toaletowych, sprzętu optycznego oraz fotograficznego, przemysłu stocznioowego, obuwniczego i odzieżowego, produktów metalowych i mineralnych niemetalicznych.

W Japonii⁶ natomiast do sektorów przemysłu o najwyższej (powyżej 5%) dynamice wzrostu produkcji w okresie 1986-1992 zaliczały się: produkcja komputerów oraz sprzętu biurowego, taboru kolejowego, farmaceutyków, konstrukcji stalowych, pojazdów drogowych i ich komponentów, statków, rowerów i motocykli. Najniższą dynamiką wzrostu cechowała się produkcja napojów bezalkoholowych, wyrobów ze szkła oraz wyrobów ceramicznych, hutnictwo żelaza i produkcja odzieży.

Zgeneralizowane porównanie przewag komparatywnych Unii Europejskiej, USA i Japonii⁷ prowadzi do wniosku, że o ile Japonia wykazuje ich istnienie głównie w przemysłach związanych z elektroniką i sektorem transportu, to w USA dominują one w przemyśle kosmicznym oraz w przemysłach związanych z elektroniką. Natomiast w Unii Europejskiej przemysłami, w których taka przewaga się ujawnia, są przede wszystkim tekstylia, obuwie, wyroby ze skóry oraz podstawowe chemikalia, a z przemysłów zaawansowanych technologicznie są to głównie farmaceutyki. Wiele sektorów, które tradycyjnie należały do najsilniejszych pod względem konkurencyjności w Unii Europejskiej (jak przemysł rolno-spożywczy, napojów bezalkoholowych oraz kosmiczny) wykazywało w 1994 r. poziom specjalizacji niższy niż wynosi średnia w krajach OECD. Do sektorów, w których zanotowano obniżenie się przewagi komparatywnej opartej na niższych kosztach pracy należały: wyroby elektryczne i elektroniczne (z wyjątkiem komputerów), wszystkie sektory transportowe (z wyjątkiem kosmicznego), sektory produkcji żywności, napojów i tytoniu oraz

⁶ Tamże.

⁷ Na podstawie „*Panorama of EC Industry*”, op.cit., s.6-9.

wyrobów z drewna, papieru i tektury. Pogarszanie się konkurencyjności obserwuje się również w europejskim przemyśle samochodowym.

Z punktu widzenia poprawy produktywności w niewielu sektorach przemysłu w Unii Europejskiej występują lepsze wskaźniki niż w USA oraz w Japonii. Należą do nich głównie sektory: skórzany, tekstylny i odzieżowy, a w mniejszym stopniu - produkcji metali żelaznych i nieżelaznych, przemysł chemiczny oraz sprzętu kosmicznego.⁸

2. Aspekty technologiczne konkurencyjności międzynarodowej Unii Europejskiej, USA i Japonii

Z analizy zjawisk występujących w handlu międzynarodowym i przemyśle wysoko uprzemysłowionych państw Unii Europejskiej oraz USA i Japonii⁹ wynikają następujące wnioski:

- rzeczywista produktywność pracy w przemyśle przetwórczym wzrastała szybciej w USA i Japonii niż w Unii Europejskiej;

- koszty pracy w Unii Europejskiej rosły wolniej niż w USA i Japonii, chociaż trendy wzrostowe rozkładały się różnie w poszczególnych krajach członkowskich;

- przemysł europejski cechował się mniejszą obecnością rynków technologicznie intensywnych i rynków o silnie wzrostowym potencjale niż przemysł USA i Japonii.

Bardziej szczegółowa analiza sytuacji rynkowej w obszarze *high-tech* pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- Pozycja konkurencyjna Unii Europejskiej mierzona udziałem w światowym eksporcie towarów przetworzonych, choć jest nadal wyższa niż pozycja USA i Japonii, uległa ostatnio obniżeniu: z poziomu 29% w 1980 r. do 24% w 1992 r. (W 1992 r. odpowiednie udziały USA i Japonii kształtowały się na poziomie 17,3% i 16,6%.)

⁸ Tamże.

⁹ Na podstawie *Green Paper on Innovation, Supplement 5/95*, European Commission, Brussels 1995, s.16.

- Unia jest gorzej wyspecjalizowana w produktach *high-tech* i w mniejszym stopniu jest obecna na silnie wzrostowych rynkach w porównaniu z jej dwoma wspomnianymi rywalami.
- Od 1986 r. Unia Europejska wykazuje deficyt w handlu produktami zaawansowanymi technologicznie. Deficyt ten dotyczy szczególnie rynków związanych z tworzeniem się społeczeństwa informatycznego.
- Produktywność przemysłu europejskiego wzrosła w mniejszym stopniu niż w przemyślach USA i Japonii.
- Wysiłki podjęte dla wsparcia badań i rozwoju (B+R) przez instytucje publiczne w Unii pozostają w tyle za Japonią i USA. Konkurencja w dziedzinie B+R przyspiesza postęp techniczny i innowacje w przemyśle i handlu, lecz instytucje europejskie muszą sobie zdać sprawę z tego, że najlepszym sposobem jest pozostawienie do dyspozycji biznesu istniejących, ograniczonych zasobów, w szczególności tych pobudzających współpracę.

Tabela 1 przedstawia wskaźnik specjalizacji dla przemysłów wysoko-, średnio- oraz niskozaawansowanych pod względem technologicznym w obecnej Unii Europejskiej, USA i Japonii. Wyniki te potwierdzają przedstawiane w niniejszych rozważaniach tezy dotyczące rywalizacji technologicznej trzech głównych konkurentów na rynkach światowych.

Do czynników wyjaśniających sukcesy USA i Japonii w dziedzinie technologii zaliczane są w głównej mierze: większy i lepiej koordynowany wysiłek badawczy (zwłaszcza w sferach aeronautyki, badania przestrzeni kosmicznej i elektroniki), wyższy udział inżynierów i pracowników naukowych w całej populacji zawodowo czynnej, bardziej skuteczna współpraca pomiędzy uczelniami wyższymi a przemysłem i instytucjami publicznymi (szczególnie w przypadku Japonii), stworzenie giełdy dla dynamicznie rozwijającego się sektora małych i średnich przedsiębiorstw, tradycje kulturowe związane z podejmowaniem ryzyka, stabilna współpraca między systemem finansowym i przemysłem wpływająca korzystnie na długookresowe zyski i strategie biznesu.¹⁰

¹⁰ Tamże.

Porównanie zmian w strukturze zatrudnienia i inwestycji w przemyśle przetwórczym w wybranych krajach Unii Europejskiej oraz Japonii i USA w okresie 1970-1993 wskazuje na korzystne przesunięcia na rzecz przemysłów wysokiej i średniej technologii, zwłaszcza w Japonii, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Szwecji oraz Hiszpanii (por. tabele 2 i 3). Również analiza intensywności wydatków na B+R w analizowanych krajach potwierdza tezę o relatywnym przesuwanie się tych wydatków w dłuższym okresie z dziedzin o niskim zaawansowaniu technologicznym do przemysłów o średniej i wysokiej technologii (por. tabelę 4).

3. Handel towarami o zaawansowanej technologii

Według najnowszej definicji OECD¹¹ do przemysłów wysokiej technologii zaliczane są: produkcja sprzętu lotniczego i kosmicznego, komputerów i urządzeń biurowych, urządzeń telekomunikacyjnych oraz farmaceutyków.

Tabela 5 przedstawia wymianę handlową powyższymi towarami w odniesieniu do świata, Unii Europejskiej, Japonii, USA oraz Polski w latach 1990 i 1994. Z zaprezentowanych danych wynika, że w światowych obrotach handlowych udział towarów *high-tech* zwiększył się w analizowanym okresie o ponad 1,5 punktu procentowego, nie osiągając poziomu 10%. Udział ten wzrósł zarówno w eksporcie, jak i imporcie Unii Europejskiej, przy czym w imporcie przyrost ten osiągnął 1,3 a w eksporcie 1,6 punktu procentowego, przy wysokim deficycie w bilansie handlowym UE produktami wysokiej techniki.

Udział obrotów handlowych towarami *high-tech* w Unii Europejskiej nie przekroczył w badanym okresie 9,5% w eksporcie. Wyższe udziały osiągnęły USA, gdzie udział w eksporcie tego typu towarów osiągnął poziom ok. 17% (przy obniżeniu się o 1 punkt procentowy w stosunku do 1990 r.) oraz Japonia, gdzie przekroczył on 14% w eksporcie.

¹¹ Tamże.

W przypadku Polski udział towarów wysokiej techniki w eksporcie nie osiągnął w 1994 r. poziomu 2% i zmniejszył się w porównaniu z 1990 r. o około 1,6 punktu procentowego. Spadek ten dotyczył wszystkich grup towarowych zakwalifikowanych do produktów *high-tech* z wyjątkiem farmaceutyków, w której to grupie zanotowano niewielki wzrost eksportu w 1994 r. w porównaniu z 1990 r. (por. tabela 5).

4. Polski handel zagraniczny towarami zaawansowanymi technologicznie w okresie transformacji systemowej i integracji z Unią Europejską

4.1. Zmiany w strukturze eksportu

W latach 1992-1995 zanotowano następujące zmiany w strukturze towarowej polskiego eksportu ogółem oraz eksportu do głównych odbiorców, tzn. Unii Europejskiej, Europy Środkowej i Wschodniej oraz byłego ZSRR, CEFTA, EFTA oraz krajów rozwijających się, w tym do krajów nowo uprzemysłowionych Azji Południowo-Wschodniej (por. tabela 6):

- W eksporcie całkowitym nastąpił spadek o ponad 10 punktów procentowych udziału towarów surowcochłonnych i o około 1 punkt procentowy towarów kapitałochłonnych na rzecz wzrostu udziału towarów pracochłonnych (o ponad 12 punktów procentowych).
- W eksporcie do Unii Europejskiej i EFTA utrzymały się zbliżone tendencje zmian strukturalnych jak w eksporcie całkowitym. Dodatkowo, co należy odnotować pozytywnie, w 1995 r. wystąpił wzrost o ponad 2 punkty procentowe udziału towarów technologicznie intensywnych trudnych do imitowania w porównaniu z 1994 r.
- W eksporcie do Europy Środkowej i Wschodniej oraz do Wspólnoty Niepodległych Państw wystąpiły tendencje do zmian strukturalnych zbliżone do tych mających miejsce w eksporcie całkowitym. Jako tendencję niekorzystną należy odnotować fakt znacznego obniżenia się w 1995 r. udziału towarów technologicznie intensywnych trudnych do imitowania (o ponad 3

punkty procentowe w porównaniu z 1993 r.), przy jednoczesnym znacznym wzroście w tym roku wartości eksportu do tego obszaru.

- W eksporcie do CEFTA odnotowano większy spadek udziału towarów surowcochłonnych niż w eksporcie całkowitym Polski na rzecz wzrostu udziału towarów pracochłonnych i niewielkiego (ok. 2 punkty procentowe) wzrostu udziału towarów kapitałochłonnych.
- W eksporcie do krajów rozwijających się zanotowano odwrotną tendencję w przypadku towarów surowcochłonnych niż w eksporcie całkowitym, bowiem wystąpił wzrost udziału takich towarów o ok. 1 punkt procentowy. Wzrost ten wystąpił szczególnie wyraźnie w eksporcie do nowo uprzemysłowionych krajów Azji Południowo-Wschodniej (o ok. 4 punkty procentowe). W latach 1994 -1995 odnotowano również - w porównaniu z poprzednim badanym okresem 1992-1993 - niewielki wzrost udziału towarów technologicznie intensywnych zarówno łatwych, jak i trudnych do imitowania. Wzrost ów zaznaczył się wyraźnie zwłaszcza w eksporcie Polski do tego regionu w 1995 r., kiedy to wyniósł 18,72% w porównaniu z 8,15% w 1994 r. (por. tabelę 6).

4.1.a. Zmiany w strukturze eksportu spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Eksport spółek z udziałem kapitału zagranicznego osiągnął w 1995 r. poziom 4716,3 mln dol., co stanowiło ponad 20% eksportu całkowitego Polski. Po stronie importu udział firm z udziałem kapitału zagranicznego przekroczył w tym samym roku poziom 30%. Nieomal w 80% eksport ten kierowany był na rynek Unii Europejskiej i również niemal w 70% z tego kierunku pochodził import omawianych spółek.

W strukturze eksportu firm zagranicznych dominują towary pracochłonne (ponad 46%) i ich udział w analizowanym okresie systematycznie wzrastał. W 1995 r. w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił również wzrost o ponad 3% udziału towarów technologicznie intensywnych - co należy odnotować jako zjawisko pozytywne - kosztem spadku udziału towarów surowcochłonnych (o

ponad 2 punkty procentowe) i kapitałochłonnych (o ok. 3 punkty procentowe). (Por. tabelę 7.)

4.2. Zmiany w strukturze importu

W strukturze polskiego importu dominowały w latach 1992-1995 towary pracochłonne (stanowiące w 1995 r. ok. 1/4 całkowitego importu), surowcochłonne (ok. 22%, przy jednoczesnej tendencji spadkowej tego udziału w całym analizowanym okresie o ok. 10 punktów procentowych) oraz towary technologicznie intensywne (ok. 21% udziału). Szczególnie wysoki wzrost udziału towarów pracochłonnych w polskim imporcie zaznaczył się na kierunku Unii Europejskiej (o ok. 14%). Na kierunku tym zwraca również uwagę stosunkowo wysoki udział importu towarów technologicznie intensywnych trudnych do imitowania, który w 1995 r. osiągnął poziom ok. 28%, a na kierunku pozaeuropejskich krajów wysokorozwiniętych przekroczył nawet 31%. W imporcie z krajów WNP dominowały towary surowcochłonne, stanowiące ponad 50% importu z tego kierunku, chociaż ich udział obniżył się w latach 1992- 1995 z poziomu 62% do 54%. (Por. tabelę 8.)

4.2.a. Zmiany w strukturze importu spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Import spółek z udziałem kapitału zagranicznego osiągnął w 1995 r. poziom 9035,8 mln dol., co stanowiło ponad 30% importu całkowitego Polski.. Niemal w 70% import ten pochodził z Unii Europejskiej, a w ponad 85% - z państw wysoko uprzemysłowionych (Por. tabelę 9.)

W strukturze importu firm zagranicznych dominowały towary technologicznie intensywne oraz pracochłonne, których udział przekroczył w 1995 r. odpowiednio: 40% i 20% .(Szczegółowe wyniki analizy tendencji zmian w handlu całkowitym i na odpowiednich kierunkach geograficznych zawiera tabela 9.)

5. Zmiany w strukturze napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych

W strukturze skumulowanego napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski, który pod koniec 1995 r. osiągnął poziom 6832,2 mln dolarów i ulokowany został w 362 firmach o kapitale zakładowym przewyższającym 1 mln dolarów, w latach 1992 - 1995 zaobserwować można było następujące przemiany:

- Od 1991 r. występuje tendencja do systematycznego wzrostu udziału zagranicznych inwestycji bezpośrednich w gałęziach pracochłonnych (z 13% na początku 1992 r. do 25% w końcu 1995 r.), co jest zgodne z tendencją przyciągania kapitału zagranicznego do dziedzin, w których Polska uzyskuje tzw. względną przewagę komparatywną w eksporcie do krajów wysoko uprzemysłowionych (przewagę wynikającą głównie z niższych niż w tych krajach kosztów robocizny).
- Udział inwestycji zagranicznych w działach o zaawansowanej technologii uległ obniżeniu w badanym okresie do poziomu ok. 25%, ale jednocześnie owej obniżce towarzyszył pięciokrotny wzrost wolumenu ich napływu do tych działów (z poziomu 355 mln dolarów na początku 1992 r. do 1643 mln dolarów pod koniec 1995 r.). W 1995 r. struktura ulokowanych w przemyśle i sektorze usług zagranicznych inwestycji bezpośrednich kształtowała się w sposób ukazany w tabeli 10:
 - nieomal połowa ulokowała się w działach pracochłonnych i technologicznie intensywnych,
 - ok. 11% rozlokowano w działach kapitałochłonnych i charakteryzujących się dużym udziałem standardowej, nisko zróżnicowanej produkcji,
 - ok. 8% skoncentrowało się w działach surowcochłonnych,
 - ponad 30% ulokowało się w sektorze usług, głównie finansowych (ok. 28%) oraz w sferze handlu i dystrybucji towarów (ponad 4%).

Podsumowanie

- Zmiany, które wystąpiły w Polsce w strukturze eksportu oraz napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w okresie 1992-1995 można ocenić w sumie jako pozytywne z punktu widzenia ich kierunku. Zachodzą one natomiast w sposób bardzo powolny, gdyż cechują się na ogół obniżeniem udziału sektorów surowcochłonnych, charakterystycznych dla słabiej rozwiniętych gospodarek, na rzecz utrzymania się w strukturze produkcji nieomal 30% udziału sektorów pracochłonnych, a w strukturze eksportu zwiększeniem się ich udziału o ponad 35% w eksporcie całkowitym, a nawet do 44% w eksporcie do Unii Europejskiej będącej naszym głównym partnerem wymiany. (Jest to zgodne ze wspomnianą „względą przewagą komparatywną” Polski wynikającą z niższych niż w krajach wysoko rozwiniętych kosztów robocizny.)
- Pozytywnie należy ocenić fakt (choć nie wiadomo, czy jest to tendencja trwała) wzrostu w 1995 r. udziału w strukturze produkcji sprzedanej działów produkujących towary tzw. technologicznie intensywne. Podobny wzrost udziału tego typu towarów ujawnił się również w strukturze eksportu Polski przede wszystkim do Unii Europejskiej, EFTA i CEFTA oraz azjatyckich krajów nowo uprzemysłowionych. Powyższe zmiany strukturalne nie zapewniają jeszcze konkurencyjności polskiego eksportu towarów technologicznie intensywnych do powyższych regionów, ale w przypadku ich utrwalenia, mogą one stać się czynnikiem sprzyjającym osiągnięciu takiej konkurencyjności w przyszłości. Dotychczas istotny wpływ na zaistniałe (zwłaszcza w 1995 r.) zmiany strukturalne w eksporcie miała działalność spółek z udziałem kapitału zagranicznego, w których zanotowano w tymże 1995 r. niemal podwojenie zarówno wartości eksportu, jak i importu towarów technologicznie intensywnych w porównaniu z 1994 r.
- Zagraniczne inwestycje bezpośrednie lokowały się głównie w sektorach pracochłonnych oraz technologicznie intensywnych. Ich skłonność do eksportu osiągnęła poziom ponad 20%, natomiast ich udział w imporcie całkowitym Polski przekroczył poziom 30%.

- Stosunkowo wysoki udział zagranicznych lokat inwestycyjnych w sektorach technologicznie intensywnych może mieć pozytywny wpływ na strukturę przemysłu w przyszłości oraz wpływać również na wzrost udziału technologicznie intensywnych towarów w strukturze eksportu, o ile nadal będzie utrzymywać się rosnąca tendencja do rozwijania eksportu przez firmy z udziałem kapitału zagranicznego. Zjawisko wzrostu udziału towarów o wyższym udziale zaawansowanej technologii wystąpiło w 1995 r. w eksporcie do Europy Zachodniej, CEFTA oraz do azjatyckich krajów nowo uprzemysłowionych i byłoby korzystne, gdyby ta tendencja okazała się trwała.
- Zaistniałe zmiany w strukturze produkcji, eksportu oraz napływu kapitału zagranicznego można ocenić jako sprzyjające wzrostowi konkurencyjności przemysłu polskiego, chociaż jeszcze niewystarczające dla jej ugruntowania w najbliższym czasie. Towarzyszyć im bowiem powinna tendencja intensywnego wzrostu udziału Polski w międzynarodowym podziale pracy (głównie w handlu światowym), który to udział w porównaniu z najniższym wskaźnikiem z 1992 r. (wynoszącym 0,42%) osiągnął w 1995 r. poziom zaledwie 0,5%.

**Tabela 1. Wskaźnik specjalizacji przemysłowej dla przemysłów
wysoko-, średnio- i nisko zaawansowanych pod względem technologicznym**

OECD = 100	Japonia		USA		Wspólnoty Europejskie	
	1970	1992	1970	1992	1970	1992
Wysoka technologia	124	144	159	151	86	82
Średnia technologia	78	114	110	90	103	100
Niska technologia	113	46	67	74	103	113

Wskaźnik specjalizacji (lub RCA - ujawnionej przewagi komparatywnej) został obliczony jako relacja udziału poszczególnych trzech analizowanych kategorii przemysłu pod względem zaawansowania *high-tech* w całkowitym eksporcie towarów przemysłowych danego kraju, która następnie została podzielona przez taką samą relację dla wszystkich krajów OECD. Wskaźnik, który kształtuje się na poziomie powyżej 100 dla danego kraju w danej kategorii przemysłu oznacza, że w kraju tym ujawniła się w tej kategorii przewaga komparatywna w jego eksporcie.

Źródło: *Green Paper on Innovation, Supplement 5/95*, European Commission, Brussels 1995, s.17.

Tabela 2. Struktura inwestycji w przemyśle przetwórczym wybranych krajów OECD wg sektorów przemysłu (w %)

	USA		Japonia		Niemcy		Norwegia		Hiszpania		Wlk. Brytania	
	1970	1993	1970	1993	1970	1992	1970	1992	1970	1992	1970	1992
Przemysły wysokiej technologii	.	21,0	29,4	21,2	16,0 ²	18,4	5,4	6,5	8,4 ¹	8,5	11,8 ³	19,6
Przemysły średniej technologii	.	.	33,7	37,0	35,9 ²	38,4	30,1	24,6	35,3 ¹	43,0	31,7 ³	33,7
Przemysły niskiej technologii	50,5	.	49,1 ¹	41,8	48,1 ²	43,2	64,5	68,9	56,2	48,5	56,5 ³	46,8

¹ 1984 r.

² 1978 r.

³ 1975 r.

Źródło: Na podstawie *Science, Technology and Industry Outlook*, OECD, Paris 1996, s.281-282.

Tabela 3. Struktura zatrudnienia w przemyśle przetwórczym wybranych krajów OECD wg sektorów przemysłu (w %)

	USA		Japonia		Niemcy		Włochy		Holandia		Norwegia		Hiszpania		Szwecja		Wlk. Brytania	
	1970	1994	1970	1992	1970	1992	1970	1993	1970	1994	1970	1994	1970	1992	1970	1994	1970	1994
Przemysł wysokiej technologii	17,2 ¹	19,6	21,1 ³	21,3	17,4 ²	19,2	11,4 ⁷	11,8 ⁸	14,5	15,9 ⁹	6,5	9,4	8,0	8,6	12,0	15,1 ³	53,3	49,9 ⁵
Przemysł średniej technologii	.	.	27,5 ⁶	29,0	30,6 ²	35,2	23,4 ⁷	22,8 ⁸	23,3	26,8	25,9	33,6 ³	31,2	30,2 ⁵
Przemysł niskiej technologii	56,0 ¹	52,4	57,6	49,9 ³	55,4	45,6	67,5	65,6	64,3	58,8 ³	73,8	63,1 ⁵	68,7	64,9	62,1	51,3	53,3	49,9 ⁵

1 1972 r.
2 1977 r.
3 1993 r.
4 1971 r.
5 1992 r.

6 1984 r.
7 1976 r.
8 1988 r.
9 1991 r.

Źródło: Na podstawie *Science, Technology and Industry Outlook*, OECD, Paris 1996, s.284-285.

**Tabela 4. Intensywność wydatków na B+R według przemysłów w
wybranych krajach OECD (w %) określonych relacją wydatków
na B+R do wartości produkcji**

	USA		Japonia		Dania		Francja		Niemcy		Włochy		Holandia		Norwegia		Hiszpania		Szwecja		W. Brytania	
	1973	1993	1973	1993	1973	1993	1973	1993	1973	1993	1973	1993	1973	1993	1973	1993	1973	1993	1973	1993	1973	1993
Przemysł wysokiej technologii	10,8	8,6	3,0	5,9	4,9	7,3	6,9	8,5	4,7	6,9	2,1	4,5	6,9	6,5	4,7	9,3	0,7	3,6	5,7	13,8	7,2	7,0
Przemysł średniej technologii	2,0	2,7	1,3	2,6	1,1	2,9	1,6	3,0	1,8	3,0	1,1	1,3	1,8	2,3	1,0	1,4	0,2	0,8	1,8	4,4	1,2	2,0
Przemysł niskiej technologii	0,4	0,5	0,3	0,8	0,2	0,3	0,2	0,5	0,1	0,4	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,5	0,1	0,2	0,5	0,6	0,3	0,3

Źródło: Na podstawie *Science, Technology and Industry Outlook*, OECD, Paris 1996, s.297-298.

Tabela 5. Handel towarami zaawansowanej technologii

	Import								Eksport						
	Rok	Ogółem	Wartość importu HT ogółem	% udziału	Sprzęt lotniczy i kosmiczny SITC 792	Komputery i urządz. biurowe SITC 75	Urząd. telekomunikacyjne SITC 764	Farmaceutyki SITC 541	Ogółem	Wartość eksportu HT ogółem	% udziału	Sprzęt lotniczy i kosmiczny SITC, 792	Komputery i urządz. biurowe SITC 75	Urząd. telekomunikacyjne SITC 764	Farmaceutyki SITC 541
Świat	1990	3560228.0	289286.8	8,1	56822.1	136680.2	55076.6	40707.9	3436920.0	285126.5	8,3	64549.3	126743.2	56080.5	37753.5
	1994	4222192.0	409513.7	9,7	60491.3	195968.9	93949.8	59103.7	4167811.0	408.832.0	9,8	69923.8	183964.4	96167.3	58776.5
Unia (15) Europejska	1990	1548778.0	134873.4	8,7	27665.1	68367.6	20316.9	18325.8	1491371.0	116033.2	7,8	26079.0	47884.3	18899.9	23170.0
	1994	1576322.0	157727.5	10,0	25960.4	77777.2	25361.4	28628.5	1629895.0	154010.2	9,4	30808.0	57161.4	28732.2	37308.6
Japonia	1990	235423.0	13411.2	5,7	3261.3	5332.6	1981.5	2835.8	287648.0	41297.6	14,4	444.2	24813.9	15161.0	878.5
	1994	275548.0	21490.8	7,8	3891.3	9358.4	4019.1	422.0	397373.0	56203.6	14,1	661.7	35170.2	18823.8	1547.9
USA	1990	516987.0	48307.2	9,3	6428.4	27498.8	11840.1	2539.9	393592.0	70880.1	18,0	30549.0	27766.3	8387.9	4176.9
	1994	689215.0	81608.6	11,8	6818.2	53004.8	17030.5	4755.1	512521.0	86822.2	16,9	30431.2	35396.2	14810.3	6184.5
Polska*/	1990	9528.0	381.3	4,0	25.6	122.6	70.5	162.6	14322.0	482.0	3,4	66.3	189.6	62.8	163.3
	1994	21383.0	1779.1	8,3	22.1	593.8	425.3	737,9	17240.0	313.2	1,8	29.4	29.4	54.2	200.1

*/ Dane oficjalne o handlu zagranicznym w 1990 r. w zakresie omawianych produktów (z wyjątkiem sprzętu lotniczego) są mocno zaniżone. W eksporcie dane te stanowią szacunkowo ok. 85 % rzeczywistych przepływów a w imporcie tylko 15-25 %.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych statystycznych COMTRADE, ONZ.

Tabela 6. Struktura towarowa i geograficzna eksportu Polski (w %) w latach 1992-1995

Grupa towarów	Rok	Świat -ogółem		Europa Środkowa i Wschodnia oraz b. ZSRR						Kraje rozwinięte								Kraje rozwijające się	
		struktura		struktura		CEFTA		struktura		Unia Europejska /12/		EFTA /7/		Kraje pozaeuropejskie		struktura		Nowo uprzemysł. kraje Dal. Wsch.	
		tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.
Eksport - ogółem	1992	100.00	100.00	100.00	15.39	100.00	5.08	100.00	72.00	100.00	57.98	100.00	10.36	100.00	3.60	100.00	14.36	100.00	2.85
	1993	100.00	100.00	100.00	13.21	100.00	4.83	100.00	75.16	100.00	63.29	100.00	7.84	100.00	4.00	100.00	11.62	100.00	3.35
	1994	100.00	100.00	100.00	14.46	100.00	4.77	100.00	75.34	100.00	62.67	100.00	8.18	100.00	4.47	100.00	10.20	100.00	2.75
	1995	100.00	100.00	100.00	17.27	100.00	5.44	100.00	75.08	100.00	63.83	100.00	7.78	100.00	3.43	100.00	7.65	100.00	2.08
I. Towary surowcochłonne	1992	32.67	100.00	43.82	20.64	41.06	6.39	31.63	69.69	31.13	55.25	37.99	12.04	21.72	2.39	21.98	9.66	5.09	0.44
	1993	25.22	100.00	30.80	16.14	37.50	7.19	25.24	75.23	23.73	59.57	40.62	12.63	18.21	2.89	18.72	8.63	3.11	0.41
	1994	24.12	100.00	34.14	20.47	34.52	6.83	22.90	71.52	21.42	55.66	35.43	12.01	20.78	3.85	18.95	8.01	5.14	0.59
	1995	22.53	100.00	35.94	27.55	29.99	7.24	19.41	64.67	18.26	51.75	27.74	9.59	21.97	3.34	22.88	7.77	9.08	0.84
II. Towary pracochołonne	1992	23.60	100.00	12.66	8.26	9.88	2.13	28.17	85.93	29.45	72.36	18.78	8.24	22.33	3.41	9.55	5.81	8.12	0.98
	1993	31.62	100.00	14.87	6.21	12.67	1.94	37.98	90.28	40.13	80.31	22.34	5.54	34.98	4.43	9.54	3.51	4.50	0.48
	1994	33.84	100.00	19.19	8.20	16.29	2.30	39.86	88.75	42.56	78.82	24.25	5.86	30.59	4.04	10.13	3.05	6.40	0.52
	1995	35.67	100.00	23.02	11.15	17.51	2.67	40.84	85.95	43.12	77.17	25.15	5.49	2.90	3.16	13.52	2.90	6.10	0.36
III. Towary kapitałochłonne	1992	20.42	100.00	14.81	11.16	25.44	6.33	19.61	69.16	20.46	58.08	16.23	8.23	16.97	2.99	27.99	19.69	59.75	8.34
	1993	21.38	100.00	19.48	12.04	25.81	5.83	18.80	66.11	18.84	55.78	22.08	8.10	11.88	2.23	40.19	21.85	72.04	11.27
	1994	21.07	100.00	19.86	13.62	24.00	5.44	19.55	69.89	19.53	58.08	21.01	8.15	17.25	3.66	34.06	16.48	72.45	9.47
	1995	19.59	100.00	17.91	15.79	27.89	7.74	19.12	73.27	19.21	62.57	21.12	8.39	13.20	2.31	28.00	10.94	53.52	5.69
IV. Towary technologicznie intensywne łatwe do imitowania	1992	7.05	100.00	9.96	21.73	9.57	6.89	6.39	65.24	6.00	49.35	9.02	13.24	5.21	2.66	6.41	13.04	13.67	5.52
	1993	5.90	100.00	14.13	31.62	11.76	9.63	4.31	54.89	4.10	44.01	5.57	7.40	5.12	3.47	6.85	13.49	13.53	7.67
	1994	5.71	100.00	12.28	31.11	12.88	10.77	4.41	58.21	4.36	47.86	5.10	7.31	3.87	3.03	5.98	10.68	7.86	3.79
	1995	6.31	100.00	10.39	28.43	11.61	10.00	5.23	62.20	5.08	51.40	6.53	8.05	5.07	2.75	7.72	9.36	12.58	4.15
V. Towary technologicznie intensywne trudne do imitowania	1992	15.73	100.00	18.00	17.61	13.27	4.29	13.42	61.42	12.26	45.17	17.26	11.36	20.20	4.63	22.97	20.97	12.87	2.33
	1993	15.83	100.00	20.71	17.26	12.26	3.74	13.64	64.65	13.16	52.52	9.37	4.63	29.68	7.50	24.69	18.10	6.87	1.45
	1994	15.19	100.00	14.52	13.82	12.31	3.87	13.19	65.44	12.06	49.77	14.08	7.58	27.50	8.09	30.88	20.73	8.15	1.48
	1995	15.86	100.00	12.67	13.79	13.01	4.46	15.37	72.75	14.26	57.41	19.46	9.55	26.85	5.80	27.88	13.45	18.72	2.46

Klasyfikacja towarów:

U w a g a! Rodzaje wyrobów: (1) **WYROBY SUROWCOCHŁONNE**: żywność i zwierzęta żywe SITC 0, surowce niejadalne oprócz włókienniczych SITC 2-26, paliwa i smary bez prądu elektrycznego SITC 3-35, oleje i tłuszcze jadalne SITC 4, nawozy chemiczne SITC 56; (2) **WYROBY PRACOCCHŁONNE**: surowce włókiennicze SITC 26, wyroby przemysłowe niżej przetworzone bez wyrobów gumowych, żelaza, stali i metali nieżelaznych SITC 6-(62, 67, 68), pozostałe wyroby przemysłowe bez instrumentów precyzyjnych, aparatów i sprzętu optycznego SITC (Rev.) 8-86, SITC (Rev. 2) 8-(87,88), SITC (Rev. 3) 8-(87,88); (3) **WYROBY KAPITAŁOCCHŁONNE**: napoje i tytoń SITC 1, prąd elektryczny SITC 35, barwniki, garbniki SITC 53, olejki eteryczne i substancje zapachowe SITC 55, wyroby gumowe SITC 62, żelazo i stal SITC 67, metale nieżelazne SITC 68, pojazdy drogowe SITC, Rev. 732, 733, SITC (Rev. 2) 78, SITC (Rev. 3) 78; (4) **WYROBY TECHNOLOGICZNIE INTENSYWNE, ŁATWE DO IMITOWANIA**: chemikalia organiczne SITC 51, chemikalia nieorganiczne SITC (Rev.) 51, SITC (Rev. 2) 52, SITC (Rev. 3) 52, wyroby lecznicze i farmaceutyczne SITC 54, żywice, tworzywa sztuczne SITC (Rev.) 58, SITC (Rev. 2) 58, SITC (Rev. 3) 57, 58, inne wyroby chemiczne SITC (Rev.) 59, SITC (Rev. 2) 59, SITC (Rev. 3) 59-593, maszyny biurowe i komputery SITC (Rev.) 714, SITC (Rev. 2) 75, SITC (Rev. 3) 75, aparaty i urządzenia telekomunikacyjne SITC (Rev.) 724, SITC (Rev. 2) 76, SITC (Rev. 3) 76; (5) **WYROBY TECHNOLOGICZNIE INTENSYWNE, TRUDNE DO IMITOWANIA**: materiały wybuchowe i pirotechniczne SITC (Rev.) 57, SITC (Rev. 2) 57, SITC (Rev. 3) 593, maszyny i urządzenia transportowe oprócz maszyn biurowych i komputerów, aparatów i urządzeń telekomunikacyjnych oraz pojazdów drogowych SITC (Rev.) 7-(714, 724, 732, 733), SITC (Rev. 2) 7-(75, 76, 78), SITC (Rev. 3) 7-(75, 76, 78), instrumenty precyzyjne, aparaty, sprzęt optyczny, zegary i zegarki SITC (Rev.) 86, SITC (Rev. 2) 87, 88, SITC (Rev. 3) 87, 88.

Źródło: Obliczenia na podstawie danych oficjalnych GUS.

Tabela 7. Eksport polskich spółek z udziałem kapitału zagranicznego (w mln. dolarów) w latach 1992-1995

Grupa towarów	Rok	Świat - ogółem	Europa Środk. i Wsch. i b. ZSRR		Kraje rozwinięte			Kraje rozwijające się		
				CEFTA	Unia Europejska /12/	EFTA /7/	Kraje pozaeuropejskie		Nowo uprzemysł. kraje Dal. Wsch.	
Eksport - ogółem	1994	2978.2	247.8	78.3	2650.7	2373.0	227.8	49.9	80.1	9.2
	1995	4716.3	466.8	130.8	4079.1	3665.8	338.6	74.7	170.4	26.3
I. Towary surowcochłonne	1994	496.2	73.1	23.0	339.5	331.9	39.1	22.6	29.6	9.1
	1995	685.2	153.0	37.4	487.6	420.7	40.0	26.9	44.6	
II. Towary pracochłonne	1994	1325.0	52.7	21.7	1257.2	1132.1	114.4	10.6	15.1	1.7
	1995	2198.2	129.1	33.7	2010.9	1834.0	154.8	22.1	58.2	4.6
III. Towary kapitałochłonne	1994	716.5	74.5	16.3	634.5	591.1	42.1	1.3	7.5	0.8
	1995	992.1	94.7	28.4	885.0	809.9	73.9	1.2	12.4	0.8
IV. Towary technologicznie intensywne łatwe do imitowania	1994	64.4	17.2	2.4	46.1	39.3	5.6	1.2	1.1	0.5
	1995	162.3	40.4	9.3	120.5	104.6	9.9	6.0	1.4	0.1
V. Towary technologicznie intensywne trudne do imitowania	1994	376.5	32.5	14.9	319.4	278.7	26.5	14.2	24.6	4.3
	1995	678.6	49.5	21.9	575.0	496.6	59.9	18.5	54.1	18.2

Klasyfikacja towarów jak w tabeli 6.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych oficjalnych GUS.

Tabela 8. Struktura towarowa i geograficzna importu Polski (w %) w latach 1992-1995

Grupa towarów	Rok	Świat - ogółem		Europa Środkowo i Wschodnia oraz b. ZSRR				Kraje rozwinięte								Kraje rozwijające się			
		struktura		struktura		struktura		struktura		Unia Europejska /12/		EFTA /7/		Kraje pozaeuropejskie		struktura		Nowo uprzemysł. kraje Dal.Wsch.	
		tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.	tow.	geogr.
Import ogółem	1992	100.00	100.00	100.00	16.29	100.00	4.07	100.00	72.46	100.00	53.15	100.00	12.99	100.00	6.32	100.00	11.25	100.00	3.10
	1993	100.00	100.00	100.00	13.44	100.00	3.60	100.00	76.31	100.00	57.26	100.00	11.17	100.00	7.87	100.00	10.25	100.00	3.24
	1994	100.00	100.00	100.00	14.20	100.00	4.26	100.00	75.16	100.00	57.51	100.00	11.32	100.00	6.32	100.00	10.64	100.00	3.33
	1995	100.00	100.00	100.00	15.41	100.00	5.59	100.00	74.35	100.00	53.68	100.00	10.64	100.00	6.59	100.00	10.24	100.00	3.53
I Towary surowcochłonne	1992	31.67	100.00	62.40	32.09	20.73	2.67	21.52	49.23	20.21	33.92	29.5	11.92	17.04	3.40	52.56	18.68	10.25	1.00
	1993	26.60	100.00	60.89	30.77	20.02	2.71	18.03	51.73	15.84	34.09	26.39	11.08	22.15	6.56	45.44	17.50	11.21	1.37
	1994	23.97	100.00	55.98	33.16	16.55	2.94	14.88	46.66	13.36	32.04	23.04	10.88	14.19	3.74	45.45	20.18	13.52	1.88
	1995	22.14	100.00	53.94	37.54	23.54	5.95	12.88	43.26	12.58	30.50	17.85	8.57	13.93	4.15	41.51	19.20	13.16	2.10
II Towary pracochłonne	1992	17.38	100.00	11.08	10.39	21.27	4.99	18.11	75.52	17.30	52.91	19.17	14.33	12.72	4.62	21.75	14.09	33.95	6.05
	1993	23.00	100.00	12.76	7.46	23.02	3.60	24.96	82.83	27.22	67.77	23.27	11.30	10.79	3.69	21.80	9.71	27.94	3.94
	1994	24.70	100.00	14.25	8.19	22.07	3.80	26.98	82.10	29.04	67.61	23.89	10.95	13.84	3.54	22.53	9.71	28.68	3.87
	1995	24.72	100.00	14.80	9.23	21.13	4.78	27.06	81.38	30.74	66.74	24.52	10.55	15.26	4.07	22.67	9.39	24.89	3.55
III Towary kapitałochłonne	1992	12.14	100.00	10.55	14.15	24.16	8.11	31.49	80.51	14.00	61.30	10.92	11.70	14.43	7.51	5.75	5.33	4.81	1.23
	1993	13.10	100.00	10.73	11.01	23.55	6.47	14.44	84.17	15.83	69.22	11.30	9.63	8.84	5.31	6.17	4.82	4.13	1.02
	1994	12.78	100.00	11.72	13.02	26.17	8.72	13.94	81.97	14.26	65.77	13.79	12.21	8.06	3.99	6.02	5.02	4.34	1.13
	1995	14.00	100.00	13.46	14.81	25.14	10.4	15.05	79.89	16.68	63.92	16.69	12.68	7.00	3.29	7.24	5.29	7.65	1.93
IV Towary technologicznie intensywne łatwe do imitowania	1992	15.78	100.00	7.94	8.18	18.85	4.86	18.09	83.03	17.84	60.08	15.05	12.39	26.40	10.56	12.31	8.77	21.42	4.21
	1993	16.48	100.00	9.05	7.38	19.92	4.35	17.37	80.44	16.40	56.98	16.06	10.88	26.35	12.58	19.59	12.18	41.45	8.16
	1994	16.89	100.00	11.84	9.96	23.31	5.88	17.70	78.74	16.69	56.82	15.91	10.66	30.10	11.26	17.94	11.30	35.84	7.07
	1995	17.39	100.00	12.16	10.77	19.39	6.24	18.11	77.45	18.45	56.95	15.44	9.44	29.19	11.06	20.01	11.78	38.95	7.90
IV Towary technologicznie intensywne trudne do imitowania	1992	21.84	100.00	6.66	4.97	13.21	2.46	27.48	91.20	28.69	69.82	23.86	14.20	24.84	7.18	7.44	3.83	21.04	2.99
	1993	20.55	100.00	6.57	4.29	13.48	2.36	24.83	92.22	24.50	68.28	22.96	12.48	29.90	11.45	7.00	3.49	15.26	2.41
	1994	21.17	100.00	6.19	4.15	11.90	2.39	25.86	91.81	25.97	70.54	23.34	12.48	29.44	8.79	8.03	4.04	17.62	2.77
	1995	21.42	100.00	5.64	4.06	10.80	2.82	26.45	91.85	27.72	69.49	25.49	12.66	31.48	9.68	8.56	4.09	15.35	2.53

Klasyfikacja towarów jak w tabeli 6.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych oficjalnych GUS.

Tabela 9. Import polskich spółek z udziałem kapitału zagranicznego (w mln. dolarów) w latach 1992-1995

Grupa towarów	Rok	- Świat ogółem	Europa Środk. i Wsch.			Kraje rozwinięte			Kraje rozwijające się	
			i b.ZSRR	CEFTA		Unia Europejska /12/	EFTA /7/	Kraje poza-europejskie		Nowo uprzemysł. kraje Dal. Wsch.
Import ogółem	1992									
	1993									
	1994	5909.9		146.9	5196.1	4139.4	706.8	349.8	489.4	180.3
	1995	9035.8	371.0	222.1	7849.1	6193.2	1098.7	557.3	815.7	337.5
	1992									
I. Towary surowcochłonne	1993									
	1994	773.8	41.1	15.8	529.4	419.1	81.4	28.9	203.3	29.2
	1995	1180.4	114.8	41.2	743.1	560.5	133.1	49.5	322.5	50.0
	1992									
II. Towary pracochłonne	1993									
	1994	1510.3	64.6	41.3	1334.1	1063.9	211.7	58.5	111.6	40.2
	1995	2186.1	90.4	66.8	1949.4	1572.5	272.9	104.0	146.3	50.8
	1992									
III. Towary kapitałochłonne	1993									
	1994	1152.5	65.7	57.5	1070.6	902.2	124.6	43.8	16.2	3.4
	1995	1745.7	64.3	44.2	1643.4	1326.5	253.0	63.9	38.0	20.4
	1992									
IV. Towary technologicznie intensywne łatwe do imitowania	1993									
	1994	994.4	34.1	19.4	832.5	618.7	120.6	93.2	127.8	87.9
	1995	1714.8	70.6	46.3	1419.5	1093.0	168.5	158.0	224.7	162.0
	1992									
V. Towary technologicznie intensywne trudne do imitowania	1993									
	1994	1479.0	18.9	13.0	1429.5	1135.5	168.5	125.5	30.6	19.7
	1995	2208.7	30.9	23.6	2093.7	1640.7	271.1	181.9	84.1	54.2

Klasyfikacja towarów jak w tabeli 6.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych oficjalnych GUS.

**Tabela 10. Struktura skumulowanego napływu zagranicznych inwestycji
bezpośrednich (wg EKD)**

Czynnik wytwórczy	Koniec 1991			Koniec 1992			Koniec 1993			Koniec 1994			Koniec 1995		
	Wartość w mln \$ USA	Udział w %	Liczba firm których dotyczą obliczenia	Wartość w mln \$ USA	Udział w %	Liczba firm których dotyczą obliczenia	Wartość w mln \$ USA	Udział w %	Liczba firm których dotyczą obliczenia	Wartość w mln \$ USA	Udział w %	Liczba firm których dotyczą obliczenia	Wartość w mln \$ USA	Udział w %	Liczba firm których dotyczą obliczenia
OGÓLEM	847.6	100.00	23	1705.6	100.00	78	2819.6	100.00	188	4320.8	100.00	267	6832.2	100.00	362
1. Działy pracochłonne	406.9	12.61	9	277.2	16.25	22	644.9	22.87	44	1058.1	24.49	72	1686.2	24.68	94
2. Działy surowcuchłonne	122.7	14.48	2	169.7	9.95	8	288.3	10.22	17	371.8	8.60	18	565.3	8.27	2
3. Działy standardowej produkcji o bazowej technologii	158.2	18.66	2	75.2	4.41	6	196.0	6.95	21	316.3	7.32	33	755.8	11.06	56
4. Działy technologicznie intensywne	354.7	41.84	7	576.8	33.82	17	836.2	29.66	36	1212.9	28.07	53	1642.9	24.05	66
4a. Działy technologicznie intensywne opierające się na dostawach komponentów	87.0	10.26	2	193.8	11.36	4	275.9	7.79	8	343.9	7.96	10	541.8	7.93	18
4b. Działy technologicznie intensywne oparte na technologii innowacyjnej	267.7	31.58	5	383.0	22.46	13	560.3	19.87	28	869.0	20.11	43	1101.1	16.12	48
5. Usługi	105.1	12.40	3	602.6	35.33	21	774.8	27.48	47	1217.4	28.18	65	1886.2	27.61	89
5a. Usługi finansowe	1.5	0.18	1	342.7	20.09	13	374.1	13.27	17	812.1	18.80	23	1287.5	18.85	34
5b. Inne usługi włącznie z budownictwem	103.6	12.22	2	259.9	15.24	8	400.7	14.21	30	405.3	9.38	42	598.7	8.76	55
6. Inwestycje w sferze dystrybucji, handlu i obrotu nieruchomościami				4.1	0.24	4	79.4	2.82	23	144.3	3.34	26	295.8	4.33	35

Źródło: Obliczenia na podstawie danych PAIZ.

1. Działy pracochłonne

produkcja artykułów spożywczych i napojów, produkcja wyrobów tytoniowych, produkcja tkanin, produkcja odzieży, wyprawianie i barwienie skór futerkowych, garbowanie i wyprawianie skór, produkcja toreb bagażowych, toreb ręcznych, wyrobów rymarskich, uprząży i obuwia, produkcja artykułów jubilerskich i podobnych, produkcja instrumentów muzycznych, artykułów sportowych, gier i zabawek oraz zagospodarowanie odpadów

2. Działy surowcochłonne

górnictwo węgla kamiennego i brunatnego, wydobywanie torfu, wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego, kopalnictwo rud uranu i torfu, kopalnictwo rud metali, pozostałe górnictwo i kopalnictwo, produkcja drewna i wyrobów z drewna i korka, produkcja masy celulozowej, papieru i tektury, wytwarzanie produktów koksowania węgla, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych, produkcja mebli oraz zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę

3. Działy standardowej produkcji o bazowej technologii

produkcja wyrobów z papieru i tektury, działalność wydawnicza, produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych, produkcja metali oraz produkcja metalowych wyrobów gotowych

4a. Działy technologicznie intensywne opierające się na dostawach komponentów

produkcja włókien sztucznych, produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, produkcja maszyn i aparatury elektrycznej oprócz sprzętu oświetleniowego oraz produkcja części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych

4b. Działy technologicznie intensywne oparte na technologii innowacyjnej

produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych, produkcja maszyn i urządzeń mechanicznych, produkcja maszyn biurowych i komputerów, produkcja sprzętu oświetleniowego, produkcja sprzętu i aparatury radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej, produkcja instrumentów muzycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków, produkcja pojazdów mechanicznych i nadwozi do nich oraz produkcja pozostałego sprzętu transportowego